

Regioonide Komitee arvamused „Kohalik ja piirkondlik omavalitsus Ukrainas ning Euroopa Liidu ja Ukraina koostöö areng”

(2007/C 305/05)

REGIOONIDE KOMITEE

- märgib, et pärast 2004. aasta lõpus oranži revolutsioonini viinud sündmuse on Ukraina järginud ambitsioonikate reformide kava, et kindlalt juurutada demokraatiat ja turumajandust ning tuua Ukraina ELile lähemale; märgib siiski, et kõnealused reformid on veel kriitilises arengujärgus;
- väljendab heameelt, et EL ja Ukraina alustasid 2007. aasta märtsis läbirääkimisi uue laiendatud lepingu üle;
- ootab huviga Ukraina haldusreformikava rakendamise järgmist etappi erilise rõhuasetusega kohalike ja piirkondlike omavalitsuste pädevustel, maksude detsentraliseerimisel ja territoriaalsel reformil;
- tervitab uue lepingu osas peetavate läbirääkimiste kontekstis institutsioonidevahelise platvormi loomise ettepanekut konsulteerimise lihtsustamiseks kodanikuühiskonna osalejatega ELis ja Ukrainas; kuid kahetseb, et praegu ei ole ühtegi sätet, millega tagataks piiriülese ja piirkondlikus koostöös osalejate sama tasandi konsultatsioonid, ning kutsub seetõttu Euroopa Komisjoni üles looma samalaadse institutsioonidevahelise platvormi komitee ELi ja Ukraina kohalike ja piirkondlike omavalitsuste esindajate jaoks;
- soovib, et Euroopa Komisjoni praktilise abiga ning kooskõlas ELi ja Ukraina partnerlus- ja koostöölepinguga võiks komitee koostöös ELi liikmesriikide ja Ukraina kohalike ja piirkondlike omavalitsustega koostada raamlepingu, mis moodustaks aluse ELi liikmesriikide ja Ukraina kohalike ja piirkondlike omavalitsuste koostööle;
- tuletab meelde, et ELi idapiiri piiriülesele koostööle eraldatavad rahalised vahendid moodustavad vaid 5 % ENPIst; on arvamusel, et kogu ENPI-le eraldatavad rahalised vahendid on ebapiisavad ning nõuab, et piiriüleste koostööprogrammide toetamiseks eraldataks vähemalt 10 % ENPI vahenditest.

Raportöör: Istvan SÉRTŐ-RADICS (HU/ALDE), Uszka linnapea, RELEXi komisjoni aseesimees

Poliitilised soovitused

ELi ja Ukraina suhete strateegia ja peamised väljakutsed

REGIOONIDE KOMITEE

- soovib** anda käesoleva omaalgatusliku arvamusega panuse Ukraina demokraatia arendamisse nii piirkondlikul kui kohalikul tasandil ning innustada strateegilise partnerluse ning ELi ja Ukraina koostöö tegevuskava kontekstis Euroopa naabruspoliitika raames jõupingutusi ja anda neile omapoolne impuls. Käesolevas omaalgatuslikus arvamuses tuleks seetõttu keskenduda eelkõige ühiste probleemide lahendamise võimalustele tihedama piiriülese ja piirkondliku koostööga ELi ja Ukraina piirkondlike ja kohalike omavalitsuste vahel;
 - on arvamisel**, et ELil on oluline strateegiline huvi Ukraina poliitilise stabiilsuse ja majandusliku arengu vastu, kuid kahe osapoolse suhte on muutunud veelgi tihedamaks pärast seda, kui ELiga liitus kaks uut riiki, millel on kas maismaa- või merepiir Ukrainaga. Ukraina igakülgset arengut peaks tugevdama asjaolu, et temast saab Euroopa Liidule viljakas eksporditurg ja investeerimispaik, samuti stabiilne, kindel ja koostööst huvitatud partner rahu ja stabiilsuse nimel Euroopas. Kõik nimetatud tegurid avaldavad suurt mõju Euroopa Liidu stabiilsusele, turvalisusele ja heaolule;
 - tuletab meelde**, et Ukrainas tegeletakse praegu omavalitsuste reformiga, seega oleksid ELi liikmesriikide praktilised näited ja eeskujud kindlasti teretulnud. Järgmise olulise sammuna tuleks siiski kindlaks teha, kui järjepidevalt ja läbipaistvalt seadusi kohaldatakse. See hõlmab institutsioonilise suutlikkuse kasvu, mis on vajalik, et tagada demokraatia areng, head valitsemistavad ning vastavus Euroopa subsidiaarsuse, kodanikuläheduse ja partnerluse põhimõtetele. Nimetatud põhimõtted kuuluvad lahutamatu osana jätkusuutliku majandusarengu juurde, mis ei ole mitte ainult Ukraina, vaid ka Euroopa Liidu eesmärk;
 - tuletab meelde**, et kui ELi ja Ukraina ühine piir muutub märkimisväärselt pikemaks, saab Ukrainast, nagu teistestki SRÜ riikidest, ELi jaoks veelgi olulisem ja strateegiline naaberriik; EL peab arendama häid ja tasakaalustatud suhteid oma suuruselt teise naabri Ukrainaga ja seega tuleks tal edendada häid valitsemistavasid ja demokraatiat selles riigis mitte ainult riiklikul, vaid ka piirkondlikul ja kohalikul tasandil. Tuleb astuda praktilisi ja konkreetseid samme vastuseks 10+2 uue liikmesriigi dünaamilistele muutustele ja uutele väljakutsetele, mis on ELi ja Ukraina suhteid juba märkimisväärselt mõjutanud;
 - rõhutab**, et ELi laienemine ei mõjuta mitte ainult Ukraina suhteid praeguste ELi liikmesriikidega, vaid ka teiste SRÜ riikide ja Venemaaga. Seetõttu tuleb üle vaadata olemasolevad koostööstрукtuurid ja muud võrgustikud ning parandada neid nii, et need ei segaks, vaid eelkõige võimaldaksid konkreetseid edusamme demokraatliku stabiliseerimise, tõelise detsentraliseerimise ja territoriaalse ühtekuuluvuse valdkonnas. Lisaks on oluline märkida, et seoses uute liikmesriikidega hakkavad Musta
- merd ümbritseva ala väljavaated dramaatiliselt muutuma. Nende uute väljakutsetega tuleb tegeleda poliitilistel ja majanduslikel põhjustel;
- annab ülevaate** sellest, et minevikus on EL abistanud Kesk- ja Ida-Euroopa riike kohaliku demokraatia ja töhusa kohaliku halduse arendamisel. See on aset leidnud näiteks TACISE ja partnerlusraamprogrammide abil. Programmide kooskõlastamine on siiski olnud ebapiisav ning Regioonide Komitee tahaks seetõttu toetada tõhusamat lähenemist uute ELi välisabi programmide, nagu Euroopa naabrus- ja partnerlusinstrumenti (ENPI) ja vastloodud Naaberriikide Investeeringufondi haldamisele. Tuleb välja selgitada vana ja uue poliitika ning eriti nende juurde kuuluvate programmide ja rahaliste vahendite seosed kohalike ja piirkondlike omavalitsuste seisukohast;
 - tuletab meelde**, et kohalike ja piirkondlike omavalitsuste partnerlus on ELi poolt eriti tunnustatud ning see on osutunud kasulikuks vahendiks haldussuutlikkuse suurendamisel ja inimestevaheliste otsekontaktide tõhustamisel. Komitee sooviks seetõttu näha selliste partnerlussuhete jätkumist ja võimalusel laiendamist, mis aitaksid leida lahendusi kohalike ja piirkondlike asutuste loomise erivajadustele Ukrainas ja kogu geograafilises piirkonnas. Lisaks on kohalik ja piirkondlik demokraatia peamine vahend demokraatlike struktuuride arendamiseks ja haldussuutlikkuse tõstmiseks Ukrainas, ja see peaks vastama eelkõige 15. oktoobril 1985. aastal vastu võetud kohaliku omavalitsuse Euroopa hartas kinnitatud põhimõtetele. Seega peaks arutelu hõlmama kõiki osapooli, sealhulgas kohalikke ja piirkondlikke organisatsioone, samuti piirkondlikke omavalitsusi;
 - leiab**, et usaldusväärne partnerlus tuleks rajada strateegiale ja ühistel huvidel põhinevale praktilisele tegevuskavale, et püüelda seatud poliitiliste eesmärkide poole. Siinkohal tuleb vastu võtta konkreetseid praktilised meetmed, mis võimaldavad vastata muutustele ja uutele väljakutsetele hiljuti laienenud ELi ning Ukraina suhetes. Majanduskasvu tagamine kohalikul ja piirkondlikul tasandil on olulise tähtsusega, arvestades et see on tuleviku heaolu alus; samuti peab areng olema kohandatud kohalike ja piirkondlike omavalitsuste eri ülesannetele. Haridus, keskkonnakaitse, transport, avaliku ja erasektori koostööl põhinev ettevõtluse areng, sotsiaalteenused ja tervishoid on piirkondliku arengu peamised aspektid, mis võimaldavad majanduskasvu Ukrainas ja ELis ning toovad kaasa kohalike ja piirkondlike omavalitsuste tihedama koostöö;
 - soovitab** ELil pöörata suuremat tähelepanu piirkondadele, kus majanduskasv ja areng on eriti vajalikud, näiteks tuleb Euroopa naabrus- ja partnerlusinstrumenti kasutada majanduslanguse all kannatavate Ukraina piirkondade mahajäänud valdkondades. Samuti on oluline keskenduda Euroopa struktuuri- ja ühtekuuluvuspoliitika põhimõtete kohandamisele kohalike oludega, võttes arvesse vajadust paremate elutingimuste, säästva arengu ja suuremapiirkondliku konkurentsivõime järele;

10. **tuletab meelde**, et kavatseb prioriteetsena käsitleda kohaliku ja piirkondliku tasandi pädevusse kuuluvaid valdkondi. Riiklikud asutused vastutavad kogu ühiskonda puudutavate küsimuste eest, samas kui kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused keskenduvad oma tegevuses üksikute ühiskonnaosade jaoks olulistele valdkondadele, mis on seotud kodanike igapäevaeluga;

11. **märgib**, et tiheda koostööga üksikprojektide tasandil saab EL aidata tagada, et avaliku halduse reformid ja teenused käivitatakse tasakaalustatud viisil riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil. Seega saab EL aidata projektide tasandil eri sektorites toimuva arengu kaudu arendada inimkapitali. EL peab jätkama isiklike suhete arendamist kõnealuses valdkonnas, eelkõige hariduse valdkonnas loodud partnerluste kaudu;

ELi ja Ukraina suhted: hiljutised arengud

12. **märgib**, et pärast 2004. aasta lõpus oranži revolutsioonini viinud sündmusi on Ukraina järginud ambitsioonikate reformide kava, et kindlalt juurutada demokraatiat ja turumajandust ning tuua Ukraina ELile lähemale; **märgib** siiski, et kõnealused reformid on veel kriitilises arengujärgus;

13. **märgib**, et 1998. aasta aprillis sõlmitud partnerlus- ja koostöölepingus ning 2005. aasta veebruaris vastu võetud ELi ja Ukraina koostöö tegevuskavas määratletud poliitikaeesmärgid moodustavad endiselt ELi ja Ukraina koostöö arendamise olulise aluse. Koostöölepingus sätestatakse kahepoolse koostöö raamistik ning luuakse peamised foorumid ja otsuseid tegevad organid, et tagada ühist huvi pakkuvate küsimuste lahendamine, teabevahetus ja konfliktide lahendamine kõikidel tasanditel;

14. **väljendab heameelt**, et EL ja Ukraina alustasid 2007. aasta märtsis läbirääkimisi uue laiendatud lepingu üle. Uus leping kajastab ELi ja Ukraina suhete arendamise strateegilist tähtsust ning selle peamine eesmärk on tuua Ukraina Euroopa Liidule lähemale, tihendada poliitilist koostööd, suurendada kaubandust ja investeringuid ning aidata seeläbi kaasa Ukraina majanduslikule arengule ja heaolule;

15. **tervitab** uue lepingu osas peetavate läbirääkimiste kontekstis institutsioonidevahelise platvormi loomise ettepanekut konsulteerimise lihtsustamiseks kodanikuühiskonna osalejatega ELis ja Ukrainas; kuid **kahetseb**, et praegu ei ole ühtegi sätet, millega tagataks piiriüleses ja piirkondlikus koostöös osalejate sama tasandi konsultatsioonid, ning **kutsub** seetõttu Euroopa Komisjoni üles looma samalaadse institutsioonidevahelise platvormi komitee ELi ja Ukraina kohalike ja piirkondlike omavalitsuste esindajate jaoks;

16. **märgib**, et vaatleb koostööd Euroopa uue naabruspoliitika raames, eraldi ELi ühinemisprotsessist, st et koostöö iseeneest ei määra ELi liikmestaatus; siiski võib ulatuslik koostöö Euroopa uue naabruspoliitika raames edendada Ukraina reformi-

protsesse ja luua edasiste pikaajaliste suhete strateegia, mis võib aidata riiki ELile lähemale tuua;

17. **on valmis** konstruktiivselt osalema ühisruumi, sealhulgas ühise majandusruumi, ühise vabaduse, turvalisuse ja õiguse ruumi, ühise välisjulgeoleku alase koostöö ruumi ning teaduse, hariduse ja kultuuri ruumi määratlemisel ja arendamisel, nagu lepitati kokku ELi ja Ukraina tippkohtumistel detsembris 2005 ja oktoobris 2006;

18. **leiab**, et kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel on õiguspärane huvi ühisruumide paljudes aspektides, ning teeb ettepaneku otseselt osaleda ühisruumide arendamiseks tehtavas töös komitee pädevusvaldkonda ning ka avatud kooskõlastusmeetodi alla kuuluvates küsimustes;

19. **ootab huviga** Ukraina haldusreformikava rakendamise järgmist etappi erilise rõhuasetusega kohalike ja piirkondlike omavalitsuste pädevustel, maksude detsentraliseerimisel ja territoriaalsel reformil, ning ootab edusamme ELi ja Ukraina kohalike ja piirkondlike omavalitsuste koostöövõimaluste osas;

20. **loodab**, et kohaliku omavalitsuse Euroopa harta (oktoober 1985) põhimõtted kaasatakse ka koostatavatesse õigusaktide ettepanekutesse;

21. **tunneb heameelt** tähelepanu üle ELi ja Ukraina kohalike ja piirkondlike omavalitsuste koostööle, kuna see tähendab üldsusele muretvalmistavate ühiste probleemide lahendamise esmatähtsaks muutmist kohalike ja piirkondlike omavalitsuste tasandil;

22. **on arvamusel**, et teabe ja parimate tavade vahetamisega kohalikul ja piirkondlikul tasandil toetatakse demokraatiat ning sotsiaalset ja majanduslikku arengut;

23. **tunneb heameelt**, et ELi ja Ukraina kohalike ja piirkondlike omavalitsuste rakendatud ühisprojektide positiivsed tulemused on tugevdanud soovi jätkata koostööd soodsatel tingimustel ning **rõhutab**, et kohalike ja piirkondlike omavalitsuste jätkuv koostöö on vajalik ja oluline eeltingimus nende rolliks ühisprojektide arendajatena;

Otsustamisprotsess ja põhiprioriteetid kohalikul ja piirkondlikul tasandil

24. **kutsub** ELi ja Ukraina kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi **tungivalt üles** tegema koostööd ühist huvi pakkuvates valdkondades, arvestades, et koostööks on võimalusi mitmetes valdkondades, näiteks kultuuri, sotsiaalküsimuste, piirkondliku majanduse, keskkonnakaitse, transpordi ja põllumajanduse valdkonnas, samuti on võimalusi konkreetseteks algatusteks erasektori uurimisi ja arendustegevuse edendamiseks. Need valdkonnad puudutavad eriti piirkondlikuks arenguks vajalikke territoriaalseid pädevusi;

25. **leiab**, et tervis ja suures ulatuses ka tervishoid on ühiskonna kasvupotentsiaali peamised elemendid ning on seetõttu kohalike ja piirkondlike omavalitsuste pädevusvaldkonna olulised sektorid, mis on seotud sotsiaalküsimustega ning mis mõjutavad otseselt või kaudselt ka teisi sektoreid; seetõttu on neist kujunenud teiste sektorite olulised osad, aidates edendada ja säilitada sotsiaalset stabiilsust;

26. **soovitab**, et Euroopa Komisjoni praktilise abiga ning kooskõlas ELi ja Ukraina partnerlus- ja koostöölepinguga võiks komitee koostöös ELi liikmesriikide ja Ukraina kohalike ja piirkondlike omavalitsustega koostada raamlepingu, mis moodustaks aluse ELi liikmesriikide ja Ukraina kohalike ja piirkondlike omavalitsuste koostööle;

27. **pooldab** teabevahetuse ja parimate tavade levitamise edendamist tegevusvaldkondades eeldusel, et see toimub ühiskonna kui terviku jaoks soodsatel tingimustel; komitee oleks nõus aitama korraldada regulaarseid arutelusid Ukraina üle, et võimaldada ELi ja Ukraina koostöö ja suhete hindamist; sellised arutelud annaksid konkreetse panuse kohalike ja piirkondlike omavalitsuste pädevusse kuuluvates valdkondades;

28. **on arvamusel**, et kogemuste- ja teabevahetus Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega võiks aidata kaasa Euroopa Liidu ja Ukraina paremale vastastikusele mõistmisele neile ühist huvi pakkuvates valdkondades; samuti looks see uusi võimalusi Ukrainale suunatud konkreetseteks algatusteks ühiste töökodade, seminaride, koosolekute ja konverentside näol, kui see pakub huvi mõlemale osapoolle ning kui mõlemad sooviksid anda panuse ELi ja Ukraina tihedamasse koostöösse;

Piiriülene ja piirkondlik koostöö

29. **märgib**, et uue naabrusprogrammi teise etapi ellurakendamise toimub ajavahemikus 2007–2013 ning tõenäoliselt avatakse sellega üks tihedamale ja tõhusamale piiriülesele koostööle, mis annab konkreetseid tulemusi;

30. **jagab seisukohta**, et alalise piiriülese ja piirkondadevahelise koostöö tagamiseks ajavahemikus 2007–2013 ELi ja teisel pool ühispiiri asuvate naaberriikide vahel on vaja rohkem tehnilist ja poliitilist toetust, ning et territoriaalse koostöö eesmärkide saavutamise kindlaks toetamiseks tuleks kasutada uut Euroopa naabrus- ja partnerlusinstrumenti (ENPI);

31. **tervitab** Euroopa Komisjoni ENPI Ukraina strateegiadokumenti 2007–2013 ning tuletab meelde, et piiriülene koostöö on naabrite koostöö põhielement; **rõhutab**, et selline koostöövorm on parim viis kahtlute ületamiseks Schengeni piiri sisseadmisel ning see toob suurt kasu mõlema poole piirialadele, kahjustamata ELi idapiiri piirkondade praegust arengut;

32. **tuletab meelde**, et ELi idapiiri piiriülesele koostööle eraldatavad rahalised vahendid moodustavad vaid 5 % ENPIst; **on arvamusel**, et kogu ENPI-le eraldatavad rahalised vahendid on ebapiisavad ning **nõuab**, et piiriüleste koostööprogrammide toetamiseks eraldataks vähemalt 10 % ENPI vahenditest;

33. **on selles valguses arvamusel**, et piiriülese koostöö prioriteedid tuleb määratleda väga hoolikalt, et saavutada võimalikult suur sünergia ning vältida rahaliste vahendite ebatõhusat jagamist, sest nii väikest rahasummat ei tuleks kasutada piirialade üldise majandusliku ja sotsiaalse arengu programmide toetamiseks; samuti on ebarealistlik eeldada, et selle väikese summaga kaetaks ELi muud prioriteetsed eesmärgid, nagu tõhusa ja turvalise piiri loomine, millega tuleb tegeleda ELi teiste poliitikavaldkondade raames;

34. **soovitab** tugevdada piiriülese koostöö kolme prioriteeti, nimelt a) ühiste piiriprobleemide lahendamine, sealhulgas ühine kohalik infrastruktuur ja integreeritud piirkondlik areng, b) inimestevahelised otsekontaktid ning c) inimressursside arendamine ja haridus-, teadus- ja uurimistegevuse toetamine piirialadel;

35. **märgib**, et eelkõige kultuuri ja hariduse valdkonnas on kasulik äratada ja arendada huvi koostööks, mis põhineb kultuurirühmitustel ning põlistel kohalikel ja piirkondlikel kultuuritraditsioonidel;

36. **ootab huviga**, milline on Euroopa territoriaalse koostöö rühmituse õigusliku vahendi võimalik tulevane roll eespool nimetatud valdkondades, eelkõige rahvatervise, ühistranspordi, suurõnnetusteks valmisoleku ja rahvusvaheliste turismistruktuuride loomise valdkonnas. Lisaks võib Euroopa territoriaalse koostöö rühmitus olla täiendav vahend avaliku ja erasektori partnerluse strateegiate rakendamisel; kutsub seetõttu Ukraina ja ümbritsevate ELi liikmesriikide pädevaid riiklikke ametiasutusi tegema asjakohaseid samme, et võimaldada Ukraina partneritel osaleda tulevastes Euroopa territoriaalse koostöö rühmitustes, nagu on lubatud määruses (EÜ) nr 1082/2006;

37. **peab oluliseks**, et EL tõhustaks finantskoostööd Ukrainaga, eelkõige ENPI ning selliste uute vahendite käikulaskmise abil nagu Naaberriikide Investeerimisfond, mida liikmesriikide arenguabi andvad institutsioonid saavad kasutada investeeringute edendamiseks ENP riikides, ning teeb ettepaneku, et Ukraina annaks panuse ühise fondi kaudu elluviidava ühise rahastamislepingu allkirjastamisse;

38. **rõhutab** linnade partnerlusprogrammide tähtsust teabevahetusele kaasa aitamisel konkreetsetes tegevusvaldkondades;

39. **tervitab** asjaolu, et Euroopa Komisjon peab kohalikku vastutust väga oluliseks, rõhutades samas ka riikliku tasandi toetust; parema koostöö rajamise kontekstis **soovitab** ELi ja Ukraina koostöö tegevuskavas arvesse võtta kahepoolsete programmide rakendamist;

Vahetult ELi piiri ääres paiknevate piirkondade eriline olukord

40. **rõhutab**, et ELi ja Ukraina rahvusvahelised suhted mõjutavad kõige rohkem vahetult ELi piiri ääres paiknevaid Ukraina piirkondi; toetab seetõttu tihedamat koostööd kõnealustes piirkondades piirkondadevaheliste suhete ja kohalike omavalitsuste partnerluste kaudu;

41. **kutsus üles** Ukraina ja tema ELi kuuluvate naaberriikide vahel kiiresti sõlmima kahepoolset lepingud, et rakendada määrusega nr 1931/2006/EÜ kehtestatud kohaliku piirilülkluse süsteem;

42. **rõhutab** vajadust aidata majanduslanguse all kannatavaid, mahajäänud piirkondi teistele järelejäudmisel ning leiab, et selleks on vaja Ukraina valitsuse strateegiat, mis vastaks Euroopa regionaalpoliitika põhimõtetele, samuti instrumentide ja institutsioonide süsteemi väljatöötamist; ELi liikmesriikide piirkonnad saaksid siinkohal abiks olla teadmiste edasiandmise kaudu, pakkudes kõikidele sidusrühmadele võimalusi osaleda konkreetsetes projektides, tehes koostööd eelkõige ELi ja Ukraina koostöö tegevuskavas kavandatud valdkondades ning andes panuse parimate tavade levitamisse. Rahalistele vahenditele juurdepääs ELi ja Ukraina koostöö tegevuskava konkreetse sisu rakendamiseks on äärmiselt oluline; nimetatud vahendid peavad olema hõlpsasti kättesaadavad;

43. **rõhutab** inimestevaheliste kontaktide olulisust paljukultuurilistes piirkondades, eelkõige kultuuri ja hariduse valdkonnas ning noorte koostöös. Just kogemuste ja teadmiste kogumine võib ärgitada piiriülesele koostööle ning aidata Ukrainal läbi viia hädavajalikke reforme.

Brüssel, 11. oktoober 2007

Regioonide Komitee
president
Michel DELEBARRE